

დება ნატურით გაყოფისას, თუ საზიარო საგანი (საგნები) შეიძლება დაიყოს ერთგვაროვან ნაწილებად ღირებულების შემცირების გარეშე. განსახილველი ნორმა მიუთითებს ორ აუცილებელ ფაქტორზე, რომლის არსებობა იწვევს ამ ნორმით გათვალისწინებულ იურიდიულ შედეგს. საზიარო უფლება უქმდება საზიარო საგნის (საგნების) ნატურით გაყოფისას მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ: 1) საზიარო საგანი (საგნები) შეიძლება დაიყოს ერთგვაროვან ნაწილებად; 2) მისი დაყოფა შესაძლებელია ღირებულების შემცირების გარეშე. როგორც პირველი, ასევე მეორე ელემენტი უნდა არსებობდეს ერთდროულად იმისათვის, რომ ამ ნორმით გათვალისწინებული შედეგი მივიღოთ. განსახილველ დავასთან მიმართებით, როგორც პირველ, ასევე მეორე შემთხვევაში უნდა ვიგულისხმოთ ის, რომ ნატურით გამოყოფილმა საგანმა არ უნდა დაკარგოს ის დანიშნულება, რასაც გაყოფამდე ასრულებდა, ე.ი არ უნდა წაერთვას ის ფუნქცია და მნიშვნელობა რასაც იგი ასრულებდა მესაკუთრისათვის.“ [სუსგ №ას-667-634-2013, 24/07/2014, სუსგ №ას-332-309-2010 28/10/2010, სუსგ №ას-67-65-2014, 31/07/2014].

აღნიშნულიდან გამომდინარე უზენაესმა სამართლომ სრულად უარი განაცხადა სარჩელის დაკმაყოფილებაზე.

გოჩა ოყრეშიძე

► 8 – 8/2021

უარი დივიდენდის მოთხოვნაზე კომპანიის წილის გასხვისებას

1. დივიდენდის მიღების უფლება პარტნიორის უმნიშვნელოვანესი ქონებრივი უფლებაა. ეს უფლება მოიცავს დივიდენდის მიღების ზოგად უფლებას (დივიდენდის მიღების უფლება) და კონკრეტული სამეურნეო წლის ბოლოს პარტნიორის მიერ საზოგადოების მოგების ნაწილის მოთხოვნის უფლებას (დივიდენდის მოთხოვნის უფლება). ზოგადი უფლება წარმოიშობა საზოგადოების პარტნიო-

რად გახდომის მომენტიდან, ხოლო კონკრეტული უფლება – საზოგადოების პარტნიორთა კრების მიერ მოგების განაწილების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების მომენტიდან.

2. დივიდენდის მიღების უფლება განუყრელად არის დაკავშირებული პარტნიორად ყოფნასთან და მისი სხვა პირისათვის გადაცემა წილისაგან დამოუკიდებლად დაუშვებელია.

3. წილის გასხვისების შემთხვევაში შემძენს გადაეცემა ჯერ კიდევ მიუღებელი დივიდენდის მიღების უფლებაც, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც მხარეები სხვა რამეზე პირდაპირ შეთანხმდებიან.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სკ-ის 198-ე მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2012 წლის 31 იანვრის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-1343-1361-2011

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა ხელვაჩაურის რაიონულ სასამართლოში მოპასუხე კომპანიის წინააღმდეგ და მოითხოვა მოპასუხისათვის მიუღებელი დივიდენდის სახით 400,000 ლარისა და 26/06/2009 წლიდან გადაწყვეტილების გამოტანამდე პერიოდისათვის აღნიშნული თანხის დღიური 0.7%-ის დაკისრება. მოსარჩელე რამდენიმე წლის განმავლობაში იყო მოპასუხე კომპანიის პარტნიორი და 33% წილის რეგისტრირებული მესაკუთრე. აღნიშნული წილი მან გაასხვისა 26/06/2009 წელს. მოსარჩელის განმარტებით იგი ნაკლებად ერეოდა საზოგადოების საქმიანობაში, რის გამოც მისთვის უცნობი იყო საზოგადოების ფინანსური მდგომარეობის შესახებ. თუმცა, მოსარჩელემ ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურიდან მიიღო ოფიციალური ცნობა იმის შესახებ, რომ მას 2005 წლისათვის მისაღები ჰქონდა დივიდენდი 19,075.92 ლარის ოდენობით, 2006 წლისათვის – 305,131.17 ლარის ოდენობით, ხოლო 2007 წლისათვის – 401,986.39 ლარის ოდენობით. აღნიშნული თანხა მოსარჩელეს სრულად არ მიუღია.

მოპასუხე კომპანიამ სარჩელი არ ცნო.

ხელვაჩაურის რაიონული სასამართლოს 25/02/2011 წლის გადაწყვეტილებით მოსარჩელის მოთხოვნა არ დაკმაყოფილდა, რაც სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ ნაწილობრივ დააკმაყოფილა საჩივარი და მოპასუხე კომპანიას მოსარჩელის სასარგებლოდ დააკისრა 335,906.72 ლარის გადახდა. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ მოპასუხე კომპანიას 2005-2006 წლებში ქონდა მოგება და 12/03/2007 წლის პარტნიორთა კრების გადაწყვეტილებით ყველა პარტნიორზე განაწილდა დივიდენდი, მათ შორის მოსარჩელეზეც განაწილდა 350,906.72 ლარი. სასამართლომ, ასევე, დადგენილად მიიჩნია, რომ მოსარჩელეს დივიდენდი, ფაქტობრივად, არ მიუღია. საქმეში წარდგენილი, დივიდენდის მიღების ხელმოწერილი უწყისები იყო გაყალბებული. სასამართლომ უარი განაცხადა ყოველ ვადაგადაცემაზე დღეზე პროცენტის დარიცხვაზე, ვინაიდან, სასამართლოს მოსაზრებით, „დივიდენდი, თავისთავად, ერთგვარი მოგება იყო.“

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხე კომპანიამ. საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ დააკმაყოფილა საკასაციო საჩივარი და ახალი გადაწყვეტილებით უარი განაცხადა სარჩელის დაკმაყოფილებაზე.

უზენაესი სასამართლოს განმარტებით შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოების კაპიტალი დაყოფილია წილებად, წილი კი წარმოადგენს მიმოქცევად უფლებას. კაპიტალში პარტნიორის წილი წამოადგენს საზოგადოების პარტნიორობიდან გამომდინარე ქონებრივი სიკეთის მოთხოვნის უფლებას. პარტნიორის ქონებრივი უფლებებიდან კი ყველაზე მნიშვნელოვანია დივიდენდის მიღების უფლება. ეს უფლება მოიცავს დივიდენდის მიღების ზოგად უფლებას (დივიდენდის მიღების უფლება) და კონკრეტული სამეურნეო წლის ბოლოს პარტნიორის მიერ საზოგადოების მოგების ნაწილის

მოთხოვნის უფლებას (დივიდენდის მოთხოვნის უფლება). მათ შორის ის განსხვავებაა, რომ პირველი უფლება წარმოიშობა საზოგადოების პარტნიორად გახდომის მომენტიდან, ხოლო მეორე – საზოგადოების პარტნიორთა კრების მიერ მოგების განაწილების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების მომენტიდან. დივიდენდის მიღების უფლება განუყრელად არის დაკავშირებული პარტნიორად ყოფნასთან და მისი სხვა პირისათვის გადაცემა წილისაგან დამოუკიდებლად დაუშვებელია.

წილის გადაცემაზე ვრცელდება უფლების გადაცემა არეგულირებს სკ მე-2 წიგნის მე-3 კარის III თავი – საკუთრების შეძენა უფლებებსა და მოთხოვნებზე. სკ-ის 198 I მუხლის თანახმად „მოთხოვნა ან უფლება, რომელთა დათმობა და დაგირავებაც შესაძლებელია, მათმა მფლობელმა შეიძლება საკუთრებად გადასცეს სხვა პირს. მოთხოვნები და უფლებები ახალ პირზე გადადის ისეთსავე მდგომარეობაში, როგორშიც ისინი ძველი მფლობელის ხელში იყვნენ.“ საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, მოცემული ნორმა ცხადყოფს, რომ უფლების დათმობის შემდეგ შემძენზე გადადის ამ უფლებიდან მისაღები ყველა ქონებრივი სარგებელი, მათ შორის ისეთიც, რომელიც გასხვისებამდეა წარმოშობილი და უფლების თავდაპირველ მესაკუთრეს არ მოუთხოვია. აღნიშნული ნორმა ვრცელდება შპს-ში წილის გასხვისების შემთხვევაზეც, ამდენად, წილის გასხვისების შემდეგ, შემძენს გადაეცემა ამ წილიდან გამომდინარე ყველა მოთხოვნა. რაც შეეხება კონკრეტულად დივიდენდის მოთხოვნის უფლებას, მისი დათმობა შესაძლებელია ცალკე უფლების სახით წილის გადაუცემლად, ხოლო წილის გასხვისების შემთხვევაში, თავდაპირველი მესაკუთრის მიერ არარეალიზებული დივიდენდის მოთხოვნის უფლება ასევე გადადის წილის შემძენზე, თუ მხარეები სხვაგვარად არ შეთანხმდებიან, რადგანაც პარტნიორთა კრების გადაწყვეტილების არსებობა დივიდენდების განაწილების თაობაზე არ წარმოშობს კონკრეტული პარტნიორის მიერ მისი ავტომატურად მიღების ვალდებულებას.

განსახილველ შემთხვევაში მოსარჩელემ წილი გაასხვისა 26/06/2009 წელს. წილის გასხვი-

სებამდე მოსარჩელეს დივიდენდი არ მოუთხოვია. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლოს პოზიციით წილის გასხვისებასთან ერთად მოსარჩელემ, ასევე, დათმო წილის შესაბამისი დივიდენდის მოთხოვნის უფლებაც. ამის გათვალისწინებით, უზენაესმა სასამართლომ უარი განაცხადა სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე.

გოჩა ოყრეშიძე

► 9 – 8/2021

საჯარო რეესტრის სისწორისა და სისრულის პრეზუმფცია

უძრავ ქონებასთან დაკავშირებით დადებული სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულება ნამდვილად მიიჩნევა მიუხედავად იმისა, რომ რეგისტრირებულმა მესაკუთრემ საკუთრება გაყალბებული ხელშეკრულების საფუძველზე მოიპოვა, თუკი ამ ფაქტის მიმართ სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულებით კრედიტორი ხელშეკრულებების დადებისას იყო კეთილსინდისიერი (არ იცოდა ჩანაწერის უსწორობის შესახებ) და ჩანაწერის წინააღმდეგ შეტანილი არ არის საჩივარი.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

სკ-ის 312-ე მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2010 წლის 15 მარტის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-957-900-2010

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელემ 17/11/1998 წელს შეიძინა ქ. თბილისში მდებარე საცხოვრებელი ბინა. 2006 წლის ივნისის თვიდან შეძენილ საცხოვრებელ ბინაში დროებით საცხოვრებლად გადავიდა ერთ-ერთი მოპასუხე. მოსარჩელის განმარტებით, მოპასუხე ბინაში იმყოფებოდა ქირავნობის ხელშეკრულების საფუძველზე. დამქირავებელი 2006 წლის დეკემბრამდე მესაკუთრეს

უხდიდა ქირას თვიურად 270 აშშ დოლარის ოდენობით. მოსარჩელემ მალევე შეწყვიტა ქირავნობის ხელშეკრულება და მოპასუხეს მოსთხოვა ბინის დაცლა. მოსარჩელის განმარტებით მოპასუხეს ბინის დარჩენილი ქირა უნდა გადაეხადა და ბინა უნდა დაეცალა 25/12/2006 წლისათვის. ამ პერიოდისათვის მოსარჩელისათვის ცნობილი გახდა, რომ მის საცხოვრებელ ბინაში იმყოფებოდნენ მისთვის უცნობი პირები და მეზობლებს განუცხადეს, რომ საცხოვრებელი ბინა დატვირთული იყო იქ დროებით მცხოვრები მოპასუხის ვალდებულებების უზრუნველსაყოფად. საკითხში გარკვევის მიზნით მოსარჩელემ განცხადებით მიმართა საჯარო რეესტრს და გაარკვია, რომ საცხოვრებელი ბინა რეგისტრირებული იყო მოპასუხის სახელზე, რეგისტრაციის საფუძველად კი მითითებული იყო მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულება. მოსარჩელის მითითებით მას ნასყიდობის ხელშეკრულება არასოდეს დაუდია. ხოლო ნოტარიუსმა, რომლის ხელმოწერაც ფიქსირდებოდა ხელშეკრულებაზე, განაცხადა, რომ მსგავსი სანოტარო აქტის ნომრით ხელშეკრულება არ დაუმოწმებია და, რომ ამ ნომრით სხვა სანოტარო აქტი არსებობდა.

აღნიშნულის გათვალისწინებით 08/01/2007 წელს მოსარჩელემ სარჩელის აღძვრამდე მისი უზრუნველყოფის განცხადებით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს და მოითხოვა სადავო საცხოვრებელი ბინის დაყადაღება. მოსარჩელის შუამდგომლობა დაკმაყოფილდა და საცხოვრებელ სახლს დაედო ყადაღა. ამავდროულად, მხარემ სარჩელი წარადგინა 22/01/2007 წელს და მოითხოვა ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა, მესაკუთრედ აღიარება და, ასევე, დამქირავებელსა და მესამე პირებს შორის დადებული სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულებების ბათილად ცნობა.

თავის მხრივ, ერთ-ერთმა მოპასუხემ შეგებებული სარჩელით მიმართა სასამართლოს და მოითხოვა სესხის დაბრუნება და იპოთეკის საგნის რეალიზაცია.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 17/12/2008 წლის გადაწყვეტილებით მოთხოვნა ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, სასამართლომ